

2000-1

**MAAS
EN
SWALMDAL**

Heemkundevereniging

Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen
Postbus 4643
5953 ZG Reuver

Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal heeft de gemeenten Belfeld, Beesel en Swalmen als werkgebied. De vereniging stelt zich tot doel de kennis van en de belangstelling voor het eigen heem te bevorderen en te streven naar het behoud, herstel en bescherming van die waardevolle cultuurelementen die eigen zijn aan het heem.

De vereniging tracht dit doel te bereiken door o.a. onderzoek van bodem en archieven, het verzamelen en exposeren van streekeigen voorwerpen van geschiedkundige waarde, het houden van lezingen, cursussen, excursies en het publiceren van bevindingen van de leden.

Redactie: Jan Geerlings
Loe Giesen
Wim Hoezen
Coby Klinkhamer - van den Assem

Redactie-adres: Paulus Potterstraat 5
5953 JG Reuver

Bezorgers: Beesel:
Jan Geerlings

Swalmen:
Arie de Wit

Reuver:
Lambert Niemans

Belfeld:
Twan Ernst

De Zeumer is het kwartaalblad van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Leden ontvangen dit blad alsmede het jaarboek voor f 32,50 per jaar.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ingezonden stukken. Overdrukken met vermelding van de bron zijn uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming.

Inhoud

Inhoud	1
Van de redactie	2
Programma	3
Bestuursmededelingen	4
Excursie Prehistorisch Huis Eindhoven	5
Pas verschenen	6
Tentoonstellingen in de regio	7
Uitreiking Jaarboek 1998	8
Onderhoud en herstel van archeologische monumenten in Swalmen	10
Genealogische contactdag 2000	11
Jaarverslag Werkgroep Archeologie 1999	13
Belfeld 100 jaar geleden	17
Zomaar een bidprentje	18
In tijd gemeten	19
De Proof	22
Het Vloot	23

Van de redactie

Hier ligt dan het eerste exemplaar van het jaar 2000 voor u. Wij hopen dat onze 'produktie', in dit jaar met de ronde getallen, even gladjes zal verlopen, als de nullen eruit zien. Natuurlijk moeten we wensen dat de inhoud van de komende Zeumers meer zal voorstellen dan drie nullen. Maar wij hebben vertrouwen in de toekomst. Immers het leven zelf levert steeds weer verrassingen op. Dat zal dan zeker ook de nodige stof voor artikelen geven. Ook verliezen wij nog steeds de hoop niet dat, met het grote aantal leden dat onze vereniging nu telt, wij nu zeker kunnen rekenen op artikelen uit onze ledenkring. Ook al zijn wij druk schrijvende redactieleden, wij dromen wel eens van een droom-artikel ingeleverd door een niet-redactie-lid. Wij eindigen daarom dit artikel maar met een open einde.....

Kopij voor de eerstvolgende Zeumer s.v.p. inleveren vóór 1 mei. De Zeumer 2000-2 zal begin juni verschijnen.

Programma

- 1 april Genealogische dag in café-zaal Karé in Reuver georganiseerd door de werkgroep genealogie i.s.m. de sectie genealogie van het LGOG.
- 16 april Bezoek aan het prehistorisch huis in Eindhoven.
- 28 mei Fietstocht in samenwerking met I.V.N. de Steilrand. Thema: Oude boerderijen en nieuwe natuur. In een paar jaar tijd heeft het stuk natuur gelegen aan de Duitse grens (tussen Reuver en Swalmen) zich ontwikkeld tot een waardevol vogelgebied. De successie in de natuur van pionier vegetatie tot definitieve plantenlaag is hier goed zichtbaar. Vertrek: 13.00 uur, markt Reuver. De duur van de fietstocht is 4 uur.
- 25 juni Busexcursie naar Luxemburg.
- juli-aug. Geen activiteiten wegens vakanties. Het verenigingslokaal is van 3 juli t/m 7 augustus gesloten. Op 14 augustus kunt u er weer terecht.
- 9-10 sept. Open Monumentendag. Thema: Water.
- 8 oktober Herfstwandeling in samenwerking met I.V.N. de Steilrand. Thema: R-73.
- november Lezing over het nut van kadastrale archieven t.b.v. genealogisch onderzoek door M. Verheijen, medewerker van het Kadaster te Roermond.

Daar door omstandigheden de datum van een activiteit wel eens kan wijzigen, wordt U verzocht de infobladen en weekbladen goed te lezen of anders even contact op te nemen met iemand van het bestuur.

Verenigingslokaal: Den Roover 8 te Reuver.

Geopend iedere maandagavond van 20.00 - 22.00 uur, met uitzondering van feestdagen en de zomervakantie.

Bestuursmededelingen

Contributie

Aan de betaling van de contributie d.m.v. de bekende acceptgirokaart zijn vele handelingskosten verbonden. Wij noemen er hierbij enkele:

- portokosten i.v.m. het verzenden van de acceptgirokaarten.
- de jaarboeken kunnen pas geleverd worden indien de contributie voldaan is. Doordat de betaling middels acceptgirokaarten onregelmatig verloopt, dient een dubbele administratie aangehouden te worden bij de penningmeester en de jaarboekadministratie.
- er wordt onnodig een extra beroep gedaan op de vele bezorgers van de jaarboeken.

Een heel praktische oplossing hiervoor is automatische incasso. Immers ...

- de contributie komt eenmaal per jaar direct binnen.
- daardoor kunnen de jaarboeken in één zending worden bezorgd.
- administratie eenvoudig zonder kosten te realiseren. U blijft de baas over uw geld!

Voor het geval u thans ook over wilt gaan tot betaling van automatische incasso, verzoeken wij u contact op te nemen met de penningmeester (tel. 077-4743541). Voor het geval u (nog) niet tot betaling d.m.v. automatische incasso wilt overgaan gelden m.i.v. 1 januari 1999 de volgende regelingen:

De verzending van de acceptgirokaarten zal op of omstreeks 1 mei van elk verenigingsjaar plaatsvinden. Indien u vóór deze datum de contributie op eigen gelegenheid hebt voldaan, ontvangt u geen acceptgirokaart meer.

De acceptgirokaarten die dan nog moeten worden vervaardigd zullen worden verhoogd met f 3,50 administratiekosten.

Voor uw en onze administratie geniet automatische incasso echt de voorkeur.

Gerard Pubben, penningmeester

Excursie Prehistorisch Huis Eindhoven

Op zondag 16 april houdt de Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal een middagexcursie naar het Prehistorisch Openluchtmuseum in Eindhoven.

Aan de oevers van het riviertje de Dommel werd hier in het kader van experimentele archeologie een nederzetting uit de ijzertijd nagebouwd met o.a. een poortgebouw, een tweetal boerderijen, een smidse, een weefschuur, een pottenbakkerij en verder nog enkele broodovens, een waterput en een spieker (graanopslagplaats). In deze nederzetting wordt geprobeerd de bezoekers een beeld te geven van het leven in zo'n dorpje uit de ijzertijd. Vandaar ook dat personen in kledij uit die tijd bezig zijn met allerlei activiteiten, zoals: brood te bakken, graan te malen of een boomstamkano aan het maken zijn. Een medewerker zal ons alles vertellen over deze ijzertijd nederzetting, 'Eversham' genoemd, over hoe de mensen er vroeger leefden, hun huizen bouwden en nog veel meer. Hierna kunt u nog enkele demonstraties bijwonen over het maken van prehistorische kleding: spinnen, weven, het verven van wol enz. Ongetwijfeld zeer de moeite waard.

De prijs van de rondleiding bedraagt f 7,- voor volwassenen en f 5,- voor kinderen. De excursie staat ook open voor introducés. Zij betalen f 10,- per persoon. In de kosten zijn inbegrepen de kosten voor de rondleider en de toegang tot het openluchtmuseum. De kosten dienen bij vertrek te worden voldaan.

Er zal vertrokken worden met eigen vervoer vanaf de markt in Reuver om 13.15 en vanaf de markt in Swalmen om 13.30. Mocht u niet over eigen vervoer beschikken dan valt dit best op de plaats van vertrek te regelen. In verband met het reserveren van de gids en het feit dat we een maximum gesteld hebben aan het aantal deelnemers, is snelle opgave gewenst en wel vóór 1 april. Hiertoe kunt U contact opnemen met dhr. W. Luys tel. 077-4743098. De excursie gaat onder alle omstandigheden door.

Pas verschenen

Boek OLS 1999

Om de herinnering aan een geslaagd Oud Limburgs Schuttersfeest bij schutterij St. Barbara in Reuver-Offenbeek levendig te houden, heeft John van Ulft een 240 pagina's tellend boek samengesteld. Het boek bevat zo'n 300 foto's en illustraties waarbij de foto's van de optocht over 32 pagina's in kleur zijn afgedrukt. Natuurlijk ontbreekt hierin ook niet het stukje over het kogelzoeken door leden van onze vereniging. Tevens zijn alle medewerkers in het boek met naam vermeld.

Bij interesse kan men dit boek bestellen à f 49,95 (excl. portokosten) bij: Arno Janssen, Den Roover 7, Reuver, tel. 077 - 474 3118 ('s avonds tussen 18.30 en 21.00 uur).

Nederland in de prehistorie

Op zondag 20 februari startte de twaalfdelige serie: Nederland in de prehistorie. Het is een enerverende zoektocht naar de vroege geschiedenis van ons land. Archeoloog drs. Leo Verhart neemt ons in thematische programma's mee naar het leven van ruim 2000 jaar geleden. Er bestaan geen geschreven documenten uit die tijd, dus laat de televisieserie door middel van vondsten, reconstructies en theorieën zien hoe de wereld er toen uitzag en hoe de mensen in die tijd leefden. Bij deze serie is een boek met dezelfde titel verkrijgbaar voor f 39,90 (ISBN 9065335463). Dit boek is verkrijgbaar bij Teleac/Not of in de boekhandel.

Tentoonstellingen in de regio

De Bijenwereld.

I.s.m. de imkervereniging Leudal is een expositie ingericht over alles wat met bijenhouden te maken heeft. Aan bod komen, naast de normale bij-honing-cyclus, ook zaken als de ontwikkeling van de bijenwoning van korf tot kast, het verwerken van de honing tot mede (wijn) en het persen van was in een oude boompers om er o.a. kaarsen van te gieten.

Te zien t/m 31 maart.

Natuur- en Milieu Educatief Centrum / Streekmuseum Leudal
St. Elisabethshof

Roggelseweg 58, Haelen, 0475-497010.

Openingstijden elke dag, behalve zaterdag, van 13.00-17.00 uur. Entree: f 2,-.

* * *

Een onuitputtelijke put - archeologische expositie.

Te zien t/m 27 augustus.

Stedelijk Museum

Andersonweg 4, Roermond tel. 0475-333496.

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 11.00 - 17.00 uur, zaterdag en zondag 14.00 - 17.00 uur.

Uitreiking Jaarboek 1998

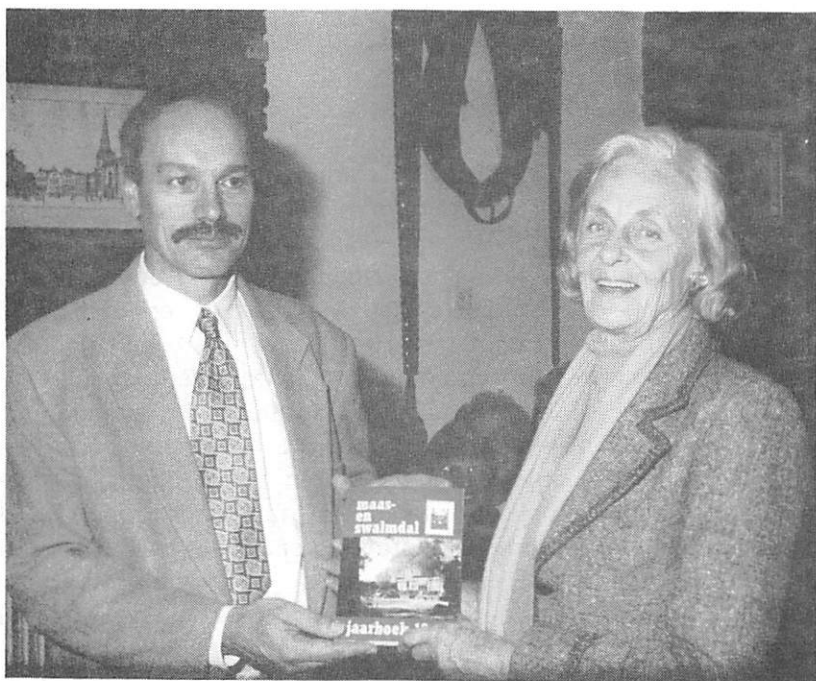
In café-zaal De Zwaan te Swalmen werd dinsdag 23 november 1999 het 18e jaarboek "Maas- en Swalmdal" gepresenteerd. Oud-voorzitter Wiel Luys reikte het eerste exemplaar uit aan de eregast van die avond, mevrouw E. De Guerre-Wolff Metternich, gravin van kasteel Hillenraad te Swalmen-Boukoul. Ook wethouder Fried Smeets van de gastgemeente Swalmen en burgemeester Frans van Beeck van Belfeld kregen het nieuwe jaarboek overhandigd.

In zijn openingstoespraak schetste de heer Luys de keuze van de eregast. Vooral de gastvrijheid en de cultuurhistorische zorg waren twee belangrijke facetten die voor de gravin spraken. "Mevrouw De Guerre is weliswaar niet direct heemkundig actief, maar haar gastvrijheid is opvallend. Zo stelt ze enkele keren per jaar het fraaie kasteel Hillenraad, een van de mooiste waterburchten van Limburg met zijn Franse tuinen, open voor een select publiek. De rondleiding verzorgt zij dan gedeeltelijk zelf. Haar inzet voor het behoud van de historische waarde van het kasteel en de landerijen en bossen er omheen dwingt alle respect af", aldus de oud-voorzitter.

Na de pauze, waarin de ruim 70 aanwezigen het nieuwe jaarboek kregen, dankte mevrouw De Guerre-Wolff Metternich, de heemkundevereniging voor haar uitverkiezing. Ietwat ontdaan van de vele lofuitingen aan haar adres sprak zij de hoop uit dat kasteel Hillenraad zich met alles wat daarbij hoort, ondanks de vele bedreigingen zoals de A73, ook in het nieuwe millennium zal weten te handhaven.

De avond werd besloten met een interessante dialezing door Loe Giesen over Hillenraad en vooral wat daar allemaal bij hoort.

Frans Geerlings

Mevr. E. De Guerre-Wolff Metternich ontvangt het eerste exemplaar van jaarboek 18 uit handen van oud-voorzitter Wiel Luys. (foto Frans Geerlings)

Onderhoud en herstel van archeologische monumenten in Swalmen

De afgelopen jaren hebben al veel leden en niet-leden de TRAP-route Swalmen gefietst. Een mooie route langs archeologische en historische bezienswaardigheden in Swalmen. Het probleem was dat een aantal van de archeologische monumenten overwoekerd dreigden en raken. De heemkundevereniging heeft de gemeente Swalmen hier in 1998 op geattendeerd en voorgesteld om landweer de Wolfsgraaf te beplanten met de oorspronkelijke begroeiing. Hierop werd positief gereageerd en samen met het IKL zou dit worden opgepakt.

In november 1999 is het IKL in samenwerking met de ROB en de Archeologische Monumentenwacht begonnen met herstel van zo'n 60 waardevolle archeologische objecten in de provincie: grafheuvels, Romeinse wegen, mottes (oude verdedigingsheuvels, de voorlopers van het kasteel) en landweren. De kosten bedragen acht ton. Het geld wordt bijeen gebracht door de provincie, de betrokken gemeenten, terreinbeherende instanties, het IKL en een subsidie van de Postcodeloterij.

In de afgelopen winter herstelde het IKL in samenwerking met de ROB acht archeologische elementen. Deze objecten liggen verspreid over de hele provincie. Het gaat onder meer om de gemeenten Nuth (Romeinse grafheuvel), Heerlen (landweer), Swalmen (landweer en grafheuvels), Valkenburg (wachtstoren), Venlo (landweer), Helden (landweer) en Landgraaf (landweer en grafheuvel). Het werk door het IKL bestaat uit het wegnemen van bedreigingen en verstoringen. Die kunnen bestaan uit graafactiviteiten van mens en dier, bomen en andere ongewenste begroeiing. Soms is het nodig om grond aan te vullen, zodat weer de oorspronkelijke vorm van de landweer of grafheuvel zichtbaar wordt.

De bedoeling is dat de komende drie jaar ook de andere monumenten aan de beurt komen. Om niet om de zoveel jaar dergelijke projecten te moeten starten, zal wel toekomstig beheer opgenomen moeten worden in de begroting van de terreinbeheerders.

Genealogische contactdag 2000

Op zaterdag 1 april 2000 zal in het werkgebied van heemkun-
devereniging Maas- en Swalmdal een grote genealogische
contactdag worden gehouden onder auspiciën van het Lim-
burgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (LGOG) en
met medewerking van de Nederlandse Genealogische Ver-
eniging (NGV) en de Milieu- en Heemkundevereniging
Swalmen (MHVS). De dag wordt gehouden in café-zaal Karé,
Keulseweg 33 te Reuver-Offenbeek, een lokatie die goed
bereikbaar is met zowel eigen als openbaar vervoer (5 minu-
ten lopen vanaf bushalte Rijksweg en NS-station). De entree
bedraagt fl. 5,00 incl. een consumptie. Zaal Karé zal van
10.00 tot 17.00 geopend zijn voor bezoekers.

Rechtermaasoever

De nadruk bij de genealogische gegevens zal liggen op de
gemeenten Tegelen, Belfeld, Beesel en Swalmen, plus de
voormalige gemeente Maasniel, zodat de gehele rechtermaas-
oever tussen Venlo en Roermond wordt bestreken. Gezien de
ligging aan het aangrenzende Duitsland zullen ook onze oost-
buren uit Kaldenkirchen, Bracht, Brüggen en Elmpt met enkele
personen aanwezig zijn met gegevens en praktische adviezen
hoe daar te zoeken. Ook voor gegevens over de linkermaas-
oever kunt u terecht, hoewel de dekking hier minder groot zal
zijn.

Brede opzet

Bij de opzet is uitgegaan van een breed publiek, van absolute
beginner tot (ver)gevoorderde hobbyist. Daartoe is een opstel-
ling gemaakt die nauw aansluit bij de problemen die de onder-
zoeker kan tegenkomen op zijn of haar weg. Er zal dan ook
ruim aandacht zijn voor de methodiek (wat wil ik eigenlijk en
hoe pak ik dat aan), te beginnen met het recente verleden
(bijv. bidprentjes, krantenknipsels, persoonskaarten, burgerlij-
ke stand en bevolkingsregister, oude foto's). Via de 19de
eeuw (notariële en gerechtelijke archieven, kadaster, militie-

lijsten, memories van successie etc.) vindt de onderzoeker een weg naar de 18de eeuw en daarmee vooral naar de kerk-registers van dopen, trouwen en begraven (DTB). Om de hobbel van de Franse Tijd gemakkelijker te kunnen nemen, zullen mensen aanwezig zijn met kennis van de Franse taal en het bijbehorende handschrift. Hetzelfde geldt voor de periode vóór 1800: ook hier kunt u terecht voor hulp bij het correct interpreteren van de akten. Er zullen daarnaast voldoende personen aanwezig zijn met kennis van oud schrift. Voor de periode van vóór de DTB-registers zal een schat aan informatie aanwezig zijn in de vorm van de transportprotocollen van de schepenbanken Beesel en Belfeld resp. Swalmen en Asselt (die teruggaan tot het midden van de 16de resp. begin 17de eeuw), rekeningen, cijnslijsten, cartularia, jaargetijdenboeken, etc.

Unieke CD-ROM

Op deze dag zal veelal gebruik worden gemaakt van de klappers waarover heemkundevereniging Maas- en Swalmdal beschikt, aangevuld met de verzamelingen van individuele deelnemers. Ook zal er aandacht zijn voor het gebruik van programma's voor gegevensverwerking m.b.v. de computer. Tenslotte zal op deze dag een bijzondere CD-ROM worden gepresenteerd (kosten fl. 25,00) met daarop scans van hoge kwaliteit van meer dan dertig zeer gedetailleerde tiendkaarten uit de tweede helft van de 18de eeuw met daarop een schat aan genealogische gegevens over het werkgebied van Maas- en Swalmdal.

Voor nadere inlichtingen:

Loe Giesen, tel. 077 476 8578, bgg 077 476 8081

email: loegiesen@hetnet.nl

Wim Hoezen, tel 077 475 2642.

Jaarverslag Werkgroep Archeologie 1999

Ook dit jaar ging er weer veel tijd zitten in het natrekken van vondstmeldingen, het signaleren van bedreigingen, het bijhouden van de documentatie en het doorgeven van vondstmeldingen aan de ROB. De nadruk schijnt echter steeds meer te vallen op het signaleren van bedreigingen en het uitvoeren van inventarisaties. We hoeven maar te denken aan de aanleg van de A-73, het Zandmaas-project, de Ruilverkaveling Beesel-Swalmen en de diverse bestemmingsplannen. Door echter de cultuurhistorie bij de planvorming te betrekken weten alle partijen in een vroeg stadium waar ze aan toe zijn, zodat plannen eventueel kunnen worden bijgesteld.

Zoals gewoonlijk kwam de groep elke maandagavond bij elkaar om gegevens uit te wisselen, vondsten te registreren en eventueel te tekenen. Echter om bovengenoemde redenen en ook vanwege drukke werkzaamheden van enkele leden kon niet voorkomen worden dat er een achterstand in de registratie ontstond. Zoals iedereen beginnen we het nieuwe millennium met goede voornemens en we hopen dan ook dat we deze achterstand het komend jaar inhalen.

Vondstmateriaal Museum Asselt

Eind vorig jaar werden er door de Werkgroep archeologie een aantal werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de verbouwing van museum Asselt. Hierbij kwam wat vondstmateriaal tevoorschijn dat in de wintermaanden van 1999 werd beschreven en gearchiveerd. Het grootste deel is te dateren tussen de 15de en 19de eeuw. Ouder materiaal, op één enkel Karolingisch scherfje na, werd helaas niet gevonden.

Het feit dat we in de kelder drie baksteenvloeren boven elkaar hebben aangetroffen, kan wijzen op intensief gebruik van de kelder, maar ook is het mogelijk dat dit samen hangt met het gebruik van het zachte baksteenmateriaal. Het betreft namelijk hoofdzakelijk bakstenen uit de buitenkant van een veldoven, die niet helemaal doorbakken zijn en daarom hooguit geschikt waren voor een binnenmuur of een vloer. Nadat deze

vloer versleten was, werd een volgende vloer aangebracht. Hiertoe moest eerst de bodem worden geëgaliseerd, waarbij kennelijk gebruik is gemaakt van vulmateriaal uit de directe omgeving. Dit zou ook een verklaring kunnen zijn voor de rijkdom aan scherfmateriaal. Gezien de datering van het onder de diverse vloerniveaus gevonden scherfmateriaal moeten deze vloeren in de 18de, begin 19de eeuw zijn aangelegd.

Het verslag van dit onderzoek is inmiddels gepubliceerd in onze Zeumer 1999 nr. 2.

Steentijddag Leiden

Traditiegetrouw werd op de eerste zaterdag van februari te Leiden in het Centraal Faciliteitsgebouw van de Rijksuniversiteit de jaarlijkse Steentijddag gehouden. Dit jaar was het al voor de negende keer. Er werden 7 lezingen gehouden met gevarieerde onderwerpen: middenpaleolithische vindplaatsen, rolsteenhamers uit Friesland, vuursteenvindplaatsen in Friesland, gebruiksonderzoek op vuursteen, een Michelsberg aardwerk bij Heerlen, vondsten in de Betuweroute en een vroeg-neolitische grafveld bij Rijswijk-Ypenburg. Bij dit onderzoek werden bijzonder interessante lijkbegravingen aangetroffen. De cyclus werd afgesloten met een borrel, die een gouden vondst bleek te zijn. Mensen konden nu gezellig onder elkaar wat kennis en ervaringen uitwisselen.

Onderzoek plangebied Reubenberg (Swalmen)

Op advies van de heemkundevereniging werden op 18 en 19 mei door het ADC van de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek in het plangebied Reubenberg in Swalmen enkele proefsleuven getrokken. In de zeventiger jaren was namelijk langs de Peelveldlaan een klein grafveld uit de IJzertijd gevonden. Niet onmogelijk is dat dit grafveld zich aan de noordkant van de Peelveldlaan zal voortzetten. Vanwege de aanwezigheid van bomen en struikgewas kon niet het gehele gebied onderzocht worden. Waar dit wel mogelijk was, werd geen grafveld aangetroffen, maar wel enkele kuilen uit de Midden Bronstijd en uit de Middeleeuwen. Verdere werkzaam-

heden in dit gebied dienen dan ook onder archeologisch toezicht plaats te vinden.

Onderzoek kerk Ouddorp Beesel

Daar er na het onderzoek in 1998 nog enkele vraagtekens waren gebleven, werd besloten in 1999 nog een kort derde en laatste onderzoek uit te voeren. Het doel was vooral om vast te stellen uit welk materiaal de funderingen van het zipschip gemaakt was: baksteen of maaskeien. Tevens hoopten we in het koor nog aanknopingspunten omtrent de ouderdom van de kerk te vinden. Het onderzoek dat uitgevoerd werd van 2 t/m 5 augustus stond onder leiding van Fons Horbach, veldtechnicus, en ondergetekende. Daar bij het onderzoek op de plaats, waar de muren van het zipschip verwacht werden geen baksteenfragmenten, maar alleen enkele brokjes mergel gevonden werden, wettigt de conclusie dat de fundering van de buitenmuur van het zipschip uit mergelblokken was opgetrokken en dat deze blokken bij de bouw van de nieuwe kerk in 1840 geheel is uitgebroken.

Nadat in 1998 enkele skeletdelen uit een oud graf geborgen konden worden, werd één der botten opgestuurd voor een C-14 datering. De datering van dit graf kwam uit op ca. 1350. Hiermee weten we in ieder geval dat de kerk toen al bestond. Op de Open Monumentendag in september kwam de oude kerk met het monumentale kerkhof opnieuw in de belangstelling. Het geheel werd namelijk in een samen met de MHVS opgezette monumentenroute opgenomen. Op het kerkhof waren in een tafelvitrine een aantal vondsten uitgestald, die bij de opgravingscampagnes in de afgelopen jaren gedaan waren.

Archeologische excursie

In augustus maakten enkele leden van de werkgroep hun jaarlijkse uitstapje. Ditmaal was het Odenwald het doel van een aantal historische en archeologische excursies. De overnachtingsplaats was Ladenburg. Alvorens we ons daar installeerden, werd en passant nog de zonsverduistering meegenomen. Hierbij hadden we het geluk om door een kleine ope-

ning in het dichte wolkendek een volledige verduistering mee te maken. Bezocht werden o.a. een Keltisch oppidum bij Heidelberg, Lorsch met zijn Karolingisch poortgebouw en een Romeinse steengroeve. Met een stevige limes (Romeinse grens) wandeling en een bezoek aan het Römische Freilichtmuseum Haselburg (grootste Romeinse villa van Hessen) bij Höchst werd het verblijf afgesloten.

Cursus archeologie

Na in 1998 meegedaan te hebben aan een door de Archeologische Vereniging Limburg georganiseerde cursus archeologie, werd in 1999 door enkele leden de verdiepingscursus gevolgd. Aan de orde kwamen o.a. het computerprogramma arbase (verwerking van vondstmeldingen) en bandkeramiek. In 2000 zal deze cursus worden voortgezet.

Overige activiteiten

Tot slot hield de werkgroep zich nog met een aantal andere zaken bezig, zoals advisering inzake de nieuwe inrichting van museum Asselt en het nog op te zetten cultuurhistorisch informatiecentrum in het oude raadhuis van Beesel. Verder werd het IKL (Instandhouding Kleine Landschapselementen) geadviseerd over de beplanting van landweer de Wolfsgraaf in Swalmen. Dit n.a.v. ons verzoek aan de gemeente Swalmen om de landweer voor een deel te beplanten. In november 1999 startte het IKL in samenwerking met de ROB en de Archeologische Monumentenwacht met het herstel van zo'n 60 waardevolle archeologische objecten in de provincie: grafheuvels, Romeinse wegen, mottes (oude verdedigingsheuvels, de voorlopers van het kasteel) en landweren. De kosten bedragen acht ton. In Swalmen gaat het om landweer de Wolfsgraaf (zie artikel jaarboek 1983) en de bronstijdgrafheuvels op de Bosberg.

Wiel Luys

Belfeld 100 jaar geleden

J A N U A R I 1900

Volgens het Provinciaal Verslag over 1900 telt Belfeld op 1 januari 925 inwoners: 508 mannen en 417 vrouwen.

F E B R U A R I

Op 28 februari wordt de 20-jarige Matheus Hubertus Boots, wonende Bolenberg, door de arrondissementsrechtbank te Roermond tot 15 dagen gevangenisstraf veroordeeld omdat hij in de nacht van 14 op 15 januari te Belfeld opzettelijk Godfried Schouren ('omdat deze voortdurend ruzie met hem zocht') met een stuk hout op het hoofd had geslagen tengevolge waarvan deze bloedend werd verwond.

M A A R T

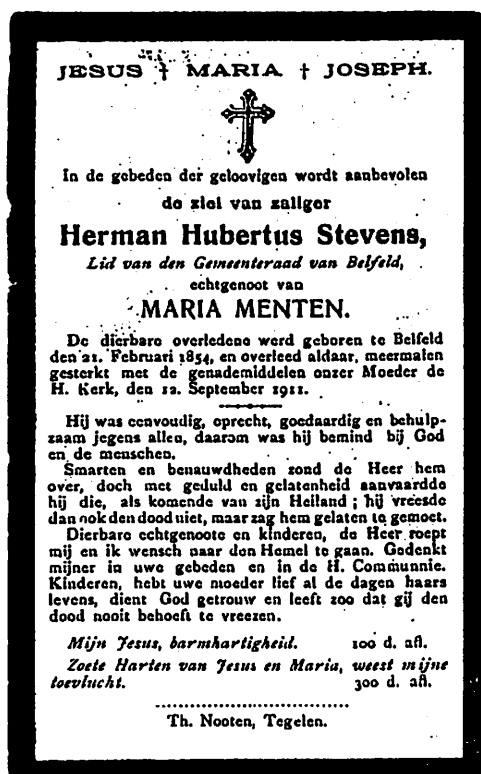
Ontlopen een trekhond, donker bruin, luisterend naar de naam "Bello". Tegen beloning terug te bezorgen bij de weduwe Geraedts.

* * *

De bijna 15-jarige Johanna Ida Trijbels, dochter van hoofdonderwijzer Trijbels, neemt vanaf 27 maart deel aan de aanvangslessen van de Rijksnormaalschool te Echt.

Wim Hoezen

Zomaar een bidprentje

Herman Stevens was circa 1885 (tot in ieder geval 1901) de eerste postbode van Belfeld.

Hij erfde in 1890 het huis van zijn vader Cornelis aan de Markt (thans Het Witte Paard). Vóór de eeuwwisseling werd hier nog een beugelbaan/zaal bijgebouwd. Vanaf toen was hij dus ook nog herbergier. In de zaal werden jaarlijks, en m.n. tijdens de kermisdagen, concerten en toneelvoorstellingen gegeven.

Verder was hij raadslid van 1897-1899 en van 1901 tot aan zijn dood. Voor korte tijd was hij ook nog ambtenaar van de burgelijke stand (1898-1899) en wethouder (1905-1906).

Wim Hoezen

In tijd gemeten

Nu we een bijzondere jaarwisseling achter de rug hebben, blijkt dat het ook gevolgen heeft gehad op de boeken die zijn verschenen.

Het onderwerp 'tijd' stond in het middelpunt van de belangstelling.

Zo is bij het Centraal Bureau voor Genealogie als deel 17 in de educatieve cb-reeks het boekje verschenen met de titel: 'In tijd gemeten, inleiding tot de chronologie'.

Hierin worden vele tijdrekenkundige verschijnselen verklaard en hulpmiddelen gegeven voor het berekenen en omrekenen van datums.

Er worden ook vele vragen beantwoord.

In kwartaalblad nummer 4 van het CBvG (december 1999), staat een mooie bespreking betreffende dit boekwerkje van de hand van Rob van Drie.

Hij vertelt o.a. hierin over de invoering van de christelijke jaartelling, die pas in 526 na Christus tot stand kwam en waarbij men zich enkele jaren verrekend heeft.

Ook de huidige gregoriaanse kalender, die voorafgegaan werd door de oude juliaanse kalender. Beide kalenders werden gedurende een periode naast elkaar gebruikt.

Ook hier worden nu nog verschillende kalenders naast elkaar gebruikt, bijvoorbeeld bij de joden en de islamieten.

De joden rekenen vanaf de schepping: 1 januari 2000 (gregoriaans) was voor hen 1 sjewat van het jaar 5660.

De islamieten rekenen vanaf de Hegira, de dag waarop de profeet Mohammed van Mekka naar Medina vluchtte.

1 Januari 2000 is voor hen 24 ramadan van het jaar 1420.

Wij kunnen daar zelf ook nog de Chinezen aan toe voegen, die een van ons afwijkend jaarbegin hebben.

Dit jaar op 5 en 6 februari, waarop voor hen het jaar van de draak begint. De avond van 4 februari kan dus vergeleken worden met onze oudejaarsavond.

Het is een feest van ontmoeting van jong en oud, met cultuur in de vorm van zang, dans en vooral ook toespraken. Kinderen die in dit jaar geboren worden hebben goede vooruitzichten.

Onze Beeselse traditie van het draaksteken, waarmee het kwaad bestreden wordt, staat dus lijnrecht tegenover de betekenis die in China aan deze figuur gehecht wordt.

Terug naar het boek dat hier aan de orde is. Men kan er in ontdekken, dat niet alleen het jaarbegin nog al eens wisselde, maar ook het begin van de dag.

In de Middeleeuwen waren er nog drie andere momenten waarop de dag kon beginnen.

Bij zeelieden - en tot 1925 ook bij astronomen - begon de dag 's-middags.

In de rooms-katholieke kerk en bij de joden begint de dag bij zonsondergang. Daarom is Sinterklaasavond de avond voor de feestdag van Sint-Nicolaas op 6 december.

De joodse sabbath begint vrijdagavond bij zonsondergang.

In de genealogie en bij onderzoek in historische bronnen krijgt men te maken met allerlei verschijnselen die verband houden met de manier waarop men vroeger met de tijd omging.

De gids 'In tijd gemeten, inleiding tot de chronologie', werd geschreven door C.C. de Glopper-Zuijderland.

In het kort worden de achtergronden geschetst van deze tijdsverschijnselen.

In een inleidend hoofdstuk behandelt zij de zon en maan als basis voor kalendersystemen. En natuurlijk komen de hiervoor

genoemde Romeinse, juliaanse, gregoriaanse, joodse en islamitische kalenders aan bod.

Ook is er een bespreking van de jaartelling en jaarstijl, de verdelingen van het jaar in maand, week en dag met dagindeling en dagtelling. En niet te vergeten de kerkelijke kalender.

Een apart hoofdstuk gaat over het omrekenen van data en bevat o.a. tabellen, die hiervoor gebruikt kunnen worden.

De gids sluit af met een lijst van termen die bij de datering gebruikt worden en een lijst met feest- en heiligendagen.

Mischien dat u dit nuttige boekje wilt aanschaffen, daarom hieronder de wijze van bestellen,

' In tijd gemeten' is ruim geïllustreerd en telt 96 pagina's.

De prijs is f 22,50. Voor Vrienden van het Centraal Bureau voor Genealogie is de prijs f 19,50.

Het is te bestellen per briefkaart met vermelding van naam, adres en of u 'vriend: ja/nee' bent, bij:

Centraal Bureau voor Genealogie
Postbus 11755
2502 AT Den Haag

Of via internet:<http://www.cbg.nl>

Coby Klinkhamer-van den Assem

De Proof

Periode: 1842-1869.

Pastors (desservanten).

Belfeld:	Norbert. Serv. Sleurs	1842-1855
	P. Cruijssen	1855-1869
Beesel:	Peter Antoon Kampers	1842-
Reuver:	Fr. van Wijlick	1842-1845
	Franciscus Dooremans	1845-1849
	Petrus Driessen	1849-1853
	J.Fr. Leens	1853-1867
	G.H. Berden	1867-1869
Swalmen:	Jan Jacob C. Zanders	1842-1853
	P. Driessen	1853-1866
	L.H. van den Eertwegh	1866-1869

Hulppastors (vicarissen).

Beesel:	Jan Mathijs Kampers	1842-1847
	Joh. Hub. Truijens	1848-1852
	L.L. Lexis	1852-1858
	J.M. Poels	1858-1862
	R.H. Raemaekers	1862-1868
	G.H. Leurs	1868-1869
Reuver:	A. van Soest	1855-1856
	G.H. Daemen	1856-1859
	J.Fr. van der Piepen	1859-1862
	J.J. Peeters	1865-1869
Swalmen:	Jan de Boer	1842-1842
	Ger.Hub. Joannes Jordans	1843-1847
	Petrus Simon Simon(s)	1848-

Kapellaan (vicaris desservant).

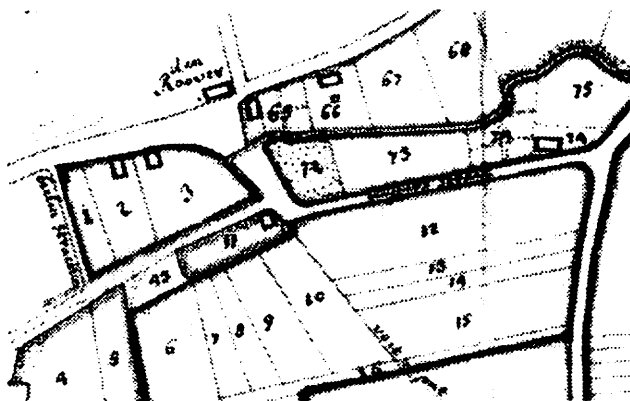
Asselt:	Ger. Klusters	1842-
---------	---------------	-------

[Bron: ARA, Den Haag, Departement voor de Zaken der RK-Eeredienst, Rijksjaarwedden RK-geestelijken in het Hertogdom Limburg 1842 t/m 1869, inv.nr. 1326, 1332 en 1338.]

Het Vloot

"Ik zou het zo een-twee-drie niet weten". Zo ongeveer was mijn antwoord op de vraag of ik misschien een naam wist voor een nieuwbouwproject op de hoek van Rijksweg en Keulseweg in Reuver. Historische benamingen zijn over het algemeen ofwel nog steeds in zwang (hoewel wellicht in iets gewijzigde vorm), ofwel al lang verdwenen. Voor dit stukje Reuver schoot me eigenlijk niet direkt iets te binnen, dus dat zou zoeken worden. Daarbij moet je oppassen dat je geen naam herintroduceert die er wat ligging betreft met de haren bij wordt gesleept. Dit is in het verleden bijvoorbeeld met de Schinheuvel gebeurd, zoals ik al jaren geleden vaststelde in mijn toponiemenboek 'Tussen Maas en Meerlebroek'.

Maar ja, wat was dan een goede naamkeuze voor deze hoek? Zoals zo vaak: maar eens eerst de kaarten van landmeter Smabers erbij gehaald, uit 1781. Op kaart nummer 10 staat het betreffende perceel keurig ingetekend: perceel nummer 3, eigendom van Joannes van Dijk en deel uitmakend van het 'campken aen Beelen straetien' (waarmee de St.-Gerardusstraat wordt bedoeld). Iets verder naar het zuiden, maar nog aan de noordzijde van het Beelenstraatje, twee percelen eigendom van Gradus Goossens (1) en Matthis Thijssen (2).

Al met al toch voldoende uitgangspunten om eens te gaan zoeken of in eigendomsoverdrachten door deze personen iets bruikbaars was te vinden.

Eerst eens beginnen met Joannes van Dijck, eigenaar van perceel 3, het perceel dat het meest overeenkomt met de nieuwbouw. Jan was gehuwd met Maria Thijssen, op 3 april 1732 in Tegelen gedoopt als dochter van Godefridus Thijssen en Gertrudis Dings. Dat maakte Jan van Dijck een zwager van buurman Matthis Thijssen (Tegelen 29-11-1723), gehuwd met achtereenvolgens Petronella Willems en Elisabeth Naus. Dus ook maar even alert zijn op deze personen, je weet maar nooit. Wat verkochten Jan van Dijck en zijn vrouw Maria zoal? De eerste vondst was de verkoop van een perceeltje houtgewas in Offenbeek, dat zij op 25 november 1771 verkochten aan Willem Janssen en Anna Henderickx. Niet bruikbaar. De verkoop van eens stukje akkerland dan, op 1 maart 1773? Nee, ook niet, weer te ver weg.

De eigenaren van perceel 2 dan maar. Thijs Thijssen en Petronella Willemsen kochten op 18 maart 1756 het huis, hof, land en zand, afkomstig van Henken Reuvers van hun ouders Goerdit Thijssen en Geertruij Dings. De put en de bakoven zouden voor gebruik van beide partijen zijn, die de reparatiekosten eveneens zouden delen. Na overdracht van dit kinddeel zouden Thijs en Petronella afzien van verdere erfrechten. Aardig om te weten, maar in de akte staan geen bruikbare toponiemen die zouden kunnen dienen als naam voor de nieuwbouw. Ook een akte van verpanding d.d. 26 april 1756 bood weinig nieuws: Thijs en Petronella verpandden o.a. hun huis aan den Reuver en enkele verderop gelegen percelen die weliswaar met oude en inmiddels verdwenen toponiemen worden aangeduid (o.a. de Schrijverbergh, de Heijkoel en de Hooghberg) maar niet betrekking hebben op de door ons gezochte lokatie.

Maar hoe zat dat ook al weer met die verkoop uit 1756? Een huis afkomstig van Henken Reuvers? Handig, zo'n tekstwerker, daarmee gaat het zoeken veel sneller dan het hand-

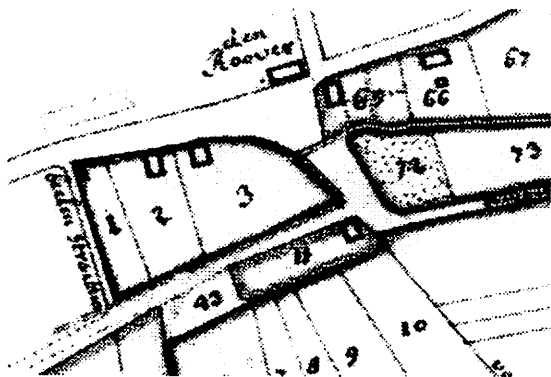
matig doorsnuffelen van vele duizenden fotokopieën. Hencken Reuvers of Rovers kwam voor in belastinglijsten van 31 mei 1695 en 27 maart 1725, maar dat soort lijsten zijn niet zo handig bij het zoeken naar een toponiem. Henricus Reuvers overleed op 17 januari 1727 als weduwnaar van Aldegondis Stevens, zo lezen we in de Beeselse overlijdensregisters.

Zou de aankoop door Geurt Thijssen te vinden zijn? Het bleek dat Geurt en Geertrudis al op 24 januari 1752 een huis verpandden: ditmaal echter een huis aan den Reuver gelegen afkomstig van wijlen Jan Reijvers, naast hun eigen huis gelegen en met een korte zijde grenzend aan de openbare weg. Haha, dus beide eerdergenoemde huizen waren bezit geweest van de familie Thijssen en perceel 3 zou dan zijn vererfd op Jan van Dijck en Maria Thijssen. En Jan oftewel Hannes Rovers werd in lijst van 1725 en 1726 genoemd direkt na Hencken, beide exact op de plaats waar we de huizen van Thijssen en consorten uit 1781 zouden mogen verwachten.

Iedereen die tijdens een genealogische contactdag wel eens over de schouder heeft meegekeken, weet hoe snel er kan worden gezocht in mijn tienjaarlijkse bestanden. Geen bruikbare gegevens tussen 1750-1759, dan snel door naar 1740-1749. En jawel hoor: op 28 maart 1746 vond op verzoek van de voogden van de minderjarige kinderen van wijlen Geurt Reuvers, alsmede Derick Janssen gehuwd Elisabeth Reuvers, meerderjarige dochter van wijlen Geurt, de openbare verkoop plaats van een huis te Reuver. De aankoper, Jan Sijben, kon zich slechts kort eigenaar noemen, want nog diezelfde dag werd het huis genaast door Geurt Thijssen als bloedverwant. Geurt Reuvers was op 9 juli 1732, na het overlijden van zijn eerste vrouw Agnes Janssen alias Herings, hertrouwd met Maria Thijssen uit Maasbree. Maria was eerder getrouwd geweest met Leonardus Smeets, die in een belastinglijst van 1731 nog wordt genoemd, op niet meer dan een steenworp afstand van Geurt Reuvers. En wat blijkt nog meer? Geurt Reuvers verkocht samen met zijn zwager Gijsbert Janssen op 3 december 1731 een huis in Offenbeek in de Heringscamp. Daarvoor moest hij echter eerst toestemming hebben van het

gerecht. In zijn verzoekschrift gaf hij aan dat hij de verkoopsom dringend nodig had tot betaling 'van den bouw bij hem aangeleydt van seecker huijs, het welcke hij van dese gemeente, met eenighe gemeent landerijen heeft aangenomen'. Het huis dat Geurt Reuvers in 1731 nog aan het bouwen was, perceel 2 dus, werd kennelijk in 1746 door Geurt Thijssen gekocht en in 1756 doorverkocht aan zijn zoon Thijs. Reuvers had het land gekocht van de gemeente en daarmee was hij de eerste particuliere eigenaar van het perceel.

En zoals we al zagen: het bleef niet bij dit ene huis. Op 1 juli 1748 kocht Geurt Thijssen van de voogden van de minderjarige kinderen van wijlen Merten Sniijders en Anna Rijvers een bouwvallige behuizing met de hof daarachter aan den Ruijver gelegen naast Geurt Thijssen. Merten Sniijders? Anna Rijvers? Maar die hebben we toch al eerder ontmoet? Oh ja, Zeumer 1999-1, blz. 27. Daarin stond immers al dat Anna Reuvers een dochter was van Jan Reuvers en Margaretha Dercks. En Jan Reuvers en zijn tweede vrouw Amilia Peters stonden op verzoek van de pachters van hoeve de Zang op 11 augustus 1716 borg met hun huis en hof aan gen Reuver gelegen. Het zal dus dit huis (perceel nummer 3) zijn geweest, dat in 1752 door Thijssen werd verpand. Al met al: huizen zat, maar intussen nog steeds geen bruikbaar toponiem.

En perceel nummer 1 dan, eigendom van Gradus Goossens? Deze moesgaard op "Beelen Campken" gelegen werd op 26 november 1781 verpand en grensde op dat moment aan de Venlose Baene (Rijksweg), de beek, het Beelenstraatje en aan Mathijs Thijssen. Goossens had dit perceel op 14 februari 1778 gekocht van ... Mathijs Thijssen en Elisabeth Naus, die de opbrengst gebruikten "voor restoratie van het huys het welk ontrent vijfintintigh patacons sal gekost hebben". Dus het bouwvallige huis op perceel 3 dreigde inmiddels toch in te storten. Achteraf gelukkig maar, anders was die akte mis-schien nooit opgemaakt. Maar nog belangrijker voor ons ver-haal: toch nog eindelijk een bruikbaar toponiem: Beelen-campken. Met een 'c' natuurlijk, want een spelling met 'k' is immers uit den boze bij gemeenten en instellingen, zo leert de recentere geschiedenis. "Ik woon op de Beelencamp, Beelen-camp 7." Klinkt niet verkeerd.

Toch werd het niet deze naam. Betekent dit dat de hele voor-gaande zoektocht vergeefse moeite was? Nee hoor, we we-ten nu immers iets meer van de bewoningsgeschiedenis van dit stukje Reuver. Te beginnen met een familie Reuvers. Nou, Reuverser kan het bijna niet.

En hoe ik dan aan mijn voorstel 'het Vloot' ben gekomen? Tja, dat zit zo. Wie de Smaberskaarten goed bestudeert, zal bij ons perceel ook de beek zijn opgevallen die daar stroomt. Maar een benaming "De Beek" zou wellicht iets onder de maat worden bevonden, zo leek mij. In een akte van 16 maart 1764 vond ik een benaming die weliswaar hetzelfde betekent, maar toch iets exclusiever klinkt: "het Vloodt oftewel Beecs-ken", zo staat in de akte, die overigens betrekking heeft op een perceel iets verder richting Venlo (Smabers kaart 10 perceel 68) maar waarin toch echt dezelfde beek wordt be-doeld. De beek die de eerste bewoners van Reuver van water voorzag en nu - waarschijnlijk zonder dat de meeste mensen het zelfs maar beseffen - nu in herinnering word gehouden door de naam van een nieuw gebouw.

En hoe kwam het perceel nu verder in handen van de familie Schoolmeesters? Om hiervan zeker te zijn, zou extra spoorwerk nodig zijn. In de jaren 1930 woonden hier Joannes Sanders en zijn zuster Mina, kinderen van Antonius Sanders en Anna Hubertina Heijnders.

Los van het feitelijke eigendomsverloop is er een duidelijk genealogisch verband met de eigenaren rond 1750, dus zo'n tweeëneenhalve eeuw geleden. Matthijs Thijssen en Petronella Willemsen alias Leenkens (zo genoemd naar haar moeder) kregen in 1758 een zoon Godefridus, die in 1785 trouwde met Margaretha Gerits. Hieruit werd in 1796 als vijfde dochter Joanna geboren. Joanna Thijssen trouwde in 1821 met Henricus Rutten. Het eerste jongetje werd in 1822 Jacob gedoopt, naar zijn opa Rutten uit Kessel. Jacob trouwde in 1870 met Joanna Mobers uit Tegelen. Na een doodgeboren jongetje werden nog twee meisjes geboren. De oudste van de twee, Johanna Hubertina Rutten, gaf in 1907 haar ja-woord aan Gerardus Schoolmeesters. Hun jongste zoon, Wilhelmus Joannes Lambertus, trad in 1950 in het huwelijk met Elisabeth Catharina Reijnders. Zij waren de laatste bewoners van het pand aan een inmiddels al lang tot riool gedegradeerde beek waar nu "Het Vloot" staat.

Loe Giesen